

անցնելու Ծանօթ է որ Լեւեմա կոմսն յանձն առած էր այն պարտաւորեան Տարաւորին կողմէ՝ Փառնայի ջրանցքը բանալու Երզ. ձ. Գ. Ից Տոկայակոն ծառայի մը Տնարեց պարտաւորեան Տոկայակոն կողմն ալ առանց ջրանցք բանալու միացնելու, որով առաւել գիւրուածեմը կրնայ որեւէ նաւ 134 անգղ. մշնո երկրամիւսում ուղիւնստն ուղիւնստ անցնիլ։ Այն նաւն՝ որ պարտաւորեան անգղի կողմն անցնիլ, գործեալը ջրէն վեր պիտի բարձրացուի եւ պիտի նստեցուի շտեկառքի վախոն մը վրայ, որուն երկայնութիւնն է 400 ոտը։ Այս վախոնը 6 վախաշարք (locomotive) 16 ժամու մէջ երեք զոյգ երկրամիւսում վրայ վրայէն պիտի անցնեն միւս ուղիւնստ։ Այս Տոկայակոն ծառային յարգելու բերելու համար կը բաւէ 60 — 75 միլիոն տուրք, ուր է եթէ նոյն պարտաւորեան վրայ ջրանցքը բանալ ուղիւն, իբր 150 միլիոն տուրք պէտք է. թէպէտ Փառնայի ջրանցքին եղած անլուր ծախքն, որ որդատար է կ'աճի եւ չի վերջանար։

ՏՆՏԵՍԵԱՆՆ

Քանադայի կնքոյ։

Վիանայու ֆոր կնքոյ մը գտաւ նորերս անգղիացի բեֆէլ մը։ Ասիկայ կ'ըսէ՝ թէ մենք այժմ քնոյ ազատու լաւ չենք վայելեր, վասն զի անկողնոյ մէջ այնպէս կը պառկինք՝ որ արեան շըւանը կը նուազի եւ ջրաց կենդանոն չի գործարար։ Ըստ իւր կարծեաց՝ պառկելու ատեն ոտները վերմակէ դուրս ձգեալու է եւ գիւնոյ տակ բարձ պէտք չէ դնել, այնպէս որ դուրսը 20 անգիւնեզ գած ըլլայ ոտներէն։ Ասով միայն կը հաստատուի բոլորին այն արիւնն՝ զոր ցերեկը մտածելով կը կորսեցնեն, եւ ասով սիրտն աւելի հանգաւոր կ'ըլլայ։ Այսպէս քանադայու վարժապետ ջրապետութենէ ազատ կ'ըլլայ։

Ս'նոր գտնել։

1 քիլոկրամ մեղր 4 քիլոկրամ եռացած ջրոյ մէջ կը տաքցուի, վերելի 10,0 կրամ բոլորած պարզան թղթոյ եւ փայտի ածխոյ տաք փուշոյ հետ խառնելով նորէն կը տաքցուի կէս ժամու շափ։ 24 ժամ թող տալէն ետէ՝ պարզուէն կ'անցուի, եւ պայծառ ծորելին կ'առնացուի ոտներէն որ 1 քիլոկրամ մնայ եւ մէկգի կը գրուի որ պաղի։ Վերէն տեսակարար կշիւր կ'որոշուի եւ այս կշիւրը ջուր աւելցընելով 1,32ի կը բերուի։ Ասիկայ անուր համար է, որ մեղրը 1,30 տեսակարար կշիւր չի գիմանար, իսկ 1,33 կշիւրն ալ կը բերեղանայ։ Այսպէս պարտաւորած մեղրն ոսկեղէնն է անուշահամ կ'ըլլայ, օտար նիւթ ալ չ'աճնեմար մէջ։

ՄԱՆՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Յոգեկապաց անառոց մաշիլը։

Շողեկառաւտ մը հետեւեալ խորհրդածութիւնը կ'ընէ. Ըողեկառաւտ ճանապարհորդութիւն մտածել թէ որչափ վատաշուքիւն կրնայ ունեցուիլ անուշ փայլ, բայց կ'իմանան եթէ տեսնեն արգելապար անուշ ցայտեցուցած կայծերը։ Իրգը

ալ 1000 քիլոմետր քաղաղ շողեկառաւտ ամէն մէկ արգելապար անին 139 կրամ կը մաշի, իսկ արգելալ շողեկառաւտ 85 կրամ։ Եթէ Գերմանիոյ շողեկառաւտ անուշ թիւը 900,000 դնէք, ասորք ամէն տարի 30,000 կենդանար կը մաշի, որմէ 4000 անիւ կրնար շինուիլ։ Մաշելով անիւն իւր կշիւրութիւնը կը կորսեցնեն եւ պէտք կ'ըլլայ երբեմն երբեմն նորոգել։ Այս կնքով իւր կշիւն 50 քիլոկրամ պակսելէն ետեւ ալ չի գործածուիր, բայց մինչեւ որ հոս հասնի՝ արգելալ շողեկառաւտ անիւն 145,000 քիլոմետր իսկ արգելապար անիւն 95,000 քիլոմետր ծախայ ընելու է, զոր անցորդակիր կտաքը 5 տարուան մէջ, իսկ բեռան կտաքը 8 տարուան մէջ կը կատարէ։

Ճարտիկանկանութեան մէկ հետեւողութիւնը։

Աւստրիական կանաւթեան ծառքի մէկ հետեւողութիւնը։ Երկու ամբերիկայ բնագիւններու կարծեաց համեմատ՝ մարդու մաշն ու ատամնակներ երբեմն բոլորովին անհետ պիտի ըլլան, այնպէս որ 46 տարուն մեր յաջորդաց գլուխն հաւկիթի պէս սպիտակ եւ ողորկ պիտի ըլլայ, եւ բերան ասանց սկուայի՝ հաւու պէս։ Այս տեսութիւնն յայտն յեցեալ է՝ որ որչափ քաղաքականութիւնն յառաջ կ'երթայ մարդու մաշն ու ատամներն իբրեւ պատկանութիւն պիտի նկատուի, եւ մարդու որչափ քաղաքականացեալ ըլլայ, այնչափ ալ պիտի ջանայ բառնալ այս երկու յատկութիւններն՝ որով անասնոց նմանութիւնն մ'ունի։ Եւ արդէն սկսած է մաշ գլուխը ջարդել եւ ատամները կտորաբծը, վասն զի դուրսին կը ծածկենք եւ կերակուրին կ'եփենք։ — Ստուգիւ նախանձիկ դար, եթէ մէկը նախնաձեւու արտաքին ունի։

Ճերմկութեան պարտքը։

Եւրասիաց ուսուցիչն մտերս մի՞նակարական տախտակ մը հրատարակած է, որմէ կ'իմանանք աշխարհիս նշանաւոր տերութեանց պարտքը աստիճանաւորութիւնն։ Այսինքն՝ Գաղղիա պարտք ունի 29,708 միլիոն մարք, Անգլիա՝ 15,296 միլ. Ռուսիա՝ 14,625 միլ. Աւստրիա - Լուսաքիա՝ 9110 միլ. Իտալիա՝ 8874, Հելս. Ամերիկա՝ 7199, Սպանիա՝ 5149, Բրազիլա՝ 4073, Ճապոնիա՝ 3180, Փորթուգալ՝ 2162, Եգիպտոս՝ 2119, Եւրոպա՝ 2097, Ստորին գաւառք՝ 1799, Բեղիլիա՝ 1392, Գերմանիա ասանց մասնական տերութեանց՝ 640, Էսպանիա՝ 400, Տաիւանը՝ 108, Հելլենիստիա (ասանց գաշակացոյց) 29 միլիոն մարք։

ՇՅՈՒՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Քոլոն աշխարհի մոտադրութիւնն ու մասնակցութիւնը գրաւող ղեպն է Անգլիոյ Վեքսթրիա Թագուհոյն գահակալութեան յիմնադրութեան ծովանոց 21ին։ Այս օրն՝ որ իշխաններն շատ ավաւանդ միայն շնորհուած է յիշմանք, Անգլիոյ յիշատակարանաց մէջ անշուշտի պիտի ղոշմուի. այս օրն պիտի իջնի 240 միլիոն ընտանիք Անգլիական պետութեան, յորում երեսն փառաւորեալ եւ հաղաւթաւ բարձրաստիճան աստիճանութեամբ զարդարեալ Թագուհին իւր օրնութեանը

զանակաւորութեան յիմնամասայ տարեդարձը չքնդ հանդիսիւ կը կատարէ: Հոս յառաջ քննելը Յունիսի ՅՕին Աւստրիոյ պաշտօնական օրագրին գովասանանց յօդուածէն մաս մը: “Բովանդակ տնկերաց վրայ Անգղիոյ արքունական զանակաւորն հպատակայ գաւառներն իրենց ՅՁՕ միլիոն թաւելօք վաղը հազուապէս տոն մը կը տօնեն: Պայժարաւորը Դիւիոյն այս օրս կը տօնէ հանդիսաւոր թափօրով” Երբեմնով յիշատակարան մետաղմանդիքի, բռնութեալ իւր զանակներէն ու թոններէն, քննեացնաւ եւ շնորհաւորութիւն ընկալեալ թափաւորներէ: Եւրոպիոյ արքայազանք իշխանները, խորհրդակցի անդամներէ, պետութեան մեծամեծներէ ու պատգամաւորութիւններէ, շրջապատեալ ցնծութեան աղաղակ բարձր իւր հաւատարիմ ժողովրդներէն, որուն իւր երկարատեւ կառավարութեան ժամանակ սէր եւ յարգութիւն ներշնչած էր...: Բոլոր աշխարհ այս տօնախմբութեան համակրական մասնակցութեանը ինկերանայ, որովհետեւ ամենայն ուրեք հոգեւոր է այս վեճի Դիւիոյն օրհնութիւնաւատ գործունէութիւնը:..

Ենտոյ կը համամտօք զՎիքորիայ թագուհին Աւստրիոյ Մարիամ Թերզիսի կայսրուհին ինչ եւ կը կնքէ իւր գովասանները հետեւեալ խօսքերով. “Ինչպէս Մարիամ Թերզիսի կայսրուհին յիշատակէ յոյնական նստեւ Վիքորիայ թագուհին օրհնեալ պիտի մայ, քանի որ տնկերական պատմութիւն մը կայ:..

Մինք Բրիտանիոյ զգոծունէութեան վրայ ուշադրութիւն շարժող երկրորդ դէպքն է, Օսմանեան պետութեան հետ Եգիպտոսի նկատմամբ զննելու դաշնին: Այս դաշնաց գլխաւոր որոշումնքն են. 1. Անգղիա երեք տարուան մէջ իւր գնդերը յետս կը կռչէ. 2. Անգղիոյ իրաւունքն եգիպտական զօրաց մէջ պաշտօնակալ առնանելու” ինչը տարիներ կը դաւորէ. 3. Անգղիա իրեն կը վերապահէ՝ ի դէպք ներքին կամ արտաքին խռովութիւնք Եգիպտոս գունդը խաւրիւ, առ որ ուրիշ որ եւ է ազգ իրաւունք պիտի չունենայ. 4. Դաշնագրը գործութիւնը կը կորսնցնէ, եթէ պետութիւնք յոյնք չհաստատեն: Գերեզի թէ Օսմանեան կառավարութիւնք ի սկզբան ընդունին հակառակ էր այս դաշնաց. բայց յետոյ Ռուսիոյ եւ Գաղղիոյ զեպականները սաստիկ ընդդիմանալով ինչոքն առ ժամս ի կախ մնացած է:

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ խորհրդանոցներն այժմ փակուած են, անոր համար քաղաքագէտը սակաւիկ ինչ հանգիստ կ’առնուն. միայն եթէ Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ պատահարները որոնք վրայ կը խօսինք, նոր խռովութեան եւ աղմկի նիւթ չմտակարարեն:

Հունգարիա Յունիսի երկրորդ կէտին յորհրդացնոց ընտրութիւնները սկսաւ, որ ի նպատակ արդի պատմական կառավարութեան ելաւ. բայց Արմատականաց եւ հակահետմանց կատարել կուսակցութիւնն օր քան զօր արմատ կ’արձակէ, եւ եթէ ազգու միջոցներով դարձան չտարօրէ՛ երկրին աւել անապատ կը դարձրեն, ինչպէս որ ընտրութեանց ժամանակ ցոյց տուին իրենց վայրենի կոնքներովն, սպանութեամբք եւ հրեճօղութեամբք:

Գաղղիա Ռուսիոյ պաշտօնարարի կազմութիւնէ հետէ՝ նպատիկ թագաւորականաց բաւական հանդարտ է. թէպէտ եւ Արմատականք իրենց յայտատ թշնամութիւնն ամէն առթիւ մէջ նկատեցի կը յայտնեն:

Այս օրեւ օրագրաց նոր նիւթ մտակարարացած է Կրէմի զահեղեղին հրաժարման ինչոքն. բայց քաղղ դաւական եւ որոշ տը մը ըլլալով, ոչ որ համարձակած է այն կամ ոչ պատասխանով որոշակի վճիռ:

Ինչպէս որ անցեալ ամիսն քաղաքական տեսութեան մէջ յիշատակած էինք, թէ Մ. Բանայայպետին

եւ իտալիոյ կառավարութեան մէջ, կ’երեւի թէ հաշտութեան փորձեր կ’ըլլան, այս ամիսը յոյնք ընդունին հաստատեց: Եւրոպայի բոլոր օրագրեր երկու շաբաթէ ի վեր այս խնդրոյ վրայ քանազան խորհրդածութիւններ կ’ընեն. ընական է ունի կ’ողովն՝ այլ ունի յընդգէմն. միւնչիւ անգամ հրատարակուեցաւ, թէ Պիլմարը իշխանն միջամտութիւն ըրած եւ իտալիոյ տէրութիւնն առ այս յորդարած ըլլայ: Սակայն այս ամենայն խորհրդածութիւնք եթէ փորձ ինչ ծմնաւորութիւն եւ քովանդարկեն, մեծաւ մասամբ մտացածնայ եւ կանխաձեռն հրատարակութիւնք են: Այս եւեթ ստղղ է, թէ բանակցութիւն կ’ըլլան. բայց թէ ինչ ընդարձակութեամբ եւ ինչ արգասեօք, այն Մ. Բանայայպետին եւ իտալիոյ թագաւորին ու կառավարութեան քաղաքագիտութեանն խոսեմութիւնն եւ խաղաղասիրութիւնն կախեալ է:

Գերմանիա մեծ խռովութիւն պատճառեց Վեհափետ Վայպիք՝ բայց առաւել եւս հանձնարել թագաժառանգին հիւանդութիւնը: Վեհափետ Վայպը բաւական ժամանակէ ի վեր անհնգիտ եւ շատ տկարացած է. սակայն վերջին տուրերը ըստ բաւականի զոհարցուեցին: Իսկ թագաժառանգին հեւանդութեան նկատմամբ, որուն վրայ երկեցուցիւ լրեք տարածուած էին, միւնչիւ կողորդական քաղցկէղ ըլլան անգամ օրագրներէն ունեց կը հաստատուին. գերմանացի եւ անգղիացի թէ՛նք տեղեկագրին յայեւելք կընային հաստատել թէ անցաւոր է եւ կարծուած երկիւղները տեղի չունին:

Ռուսիա, որ ամենեւեւ ի վեր Պուլկարիոյ գործոց միջամուխ չէր ըլլար եւ Պուլկարաց ցուցած ընդդիմադրութիւնն ծանոթացած էր, Բարձրագոյն Դաւան այլ եւ այլ առաջարկութիւն կ’ընէ ինչոքն զաւա աննշու համար: Ռուսիոյ կառավարութեան վերջին առաջարկութիւնն յայտն էր յայեւ: Առժամանակեայ ոչ-աղակար վարէի մը դուրի, որ միանգամայն Պուլկարիոյ գահուն առաջարկութիւններն ըլլայ: Այս վարէն պաշտօնն ըլլայ. Սերպանիլէի նոր ընտրութիւնները վարել եւ ի վերջ հանել. իսկ Ռուսիոյ կառավարութիւնը սոյն միջոցին միւս պետութեանց հետ բանակցի ու միաբանի Պուլկարիոյ գահուն համար պատշաճաւոր եւ նոր Սերպանիլէի առաջարկելի անձին վրայ: Բայց որովհետեւ Բարձրագոյն Դաւան ապահովութիւն չունի՝ միւս պետութեանց այս առաջարկութեանց հաւանած ըլլալուն կամ հաւանելուն վրայ, կ’երեւի թէ անոնք զգոծական ընդունելութիւն պիտի չգտնեն:

Հոնգարական Պուլկարիոյ այժմեան վարչութիւնը միջաւան խորհրդով պաշտօնաւարանին որոշած է Յուլիս 3ին մեծ Սերպանիլէի գումարել, թէպէտ եւ քարձրագոյն Դաւան ներկայացուցին Իրիզ պէլ աշխատած է այս գումարունն յապտելուն: Դեռ անստղղ է Գետտեմիլիք ներկայացուցեաց առաջիկայ գտնուիլը. անոր համար կընայ վաեցեղիւ, որ Պուլկարիոյ այս ինքնագլուխ գործէն եւրոպական շփոթութիւն մը կ’ընէ:

Սերպիոյ կառավարութիւնն ալ այս ամիս մեծ փոփոխութիւն կ’ընք: Ռիւսիլէ արմատական կուսակցութեան առաջնորդն ամենաունեցաւ Պաշտօնէթ գահեճիք եւ Արտաքին գործոց պաշտօնակ: Ենունքը թէ Սերպիոյ խաղաղական քաղաքականութեան վրայ փոփոխութիւն մը յառաջ չի գար այս անձանց փոփոխութեամբ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԿԵԿ ԵՒ ՊԱՅՏԱՐԱՐԱՆՈՒ ԻՄԲԵԿԻՐ

Հ. ԻՄԵԿԵԿԵԿԵԿ Գ. ՊԵՐՏԵԿԵԿ

ՎԵԿԵԿԵԿ. ՄԻԻՄԵԿԵԿԵԿ ՏՊԵՐԱՆ. (W. HEINRICH)